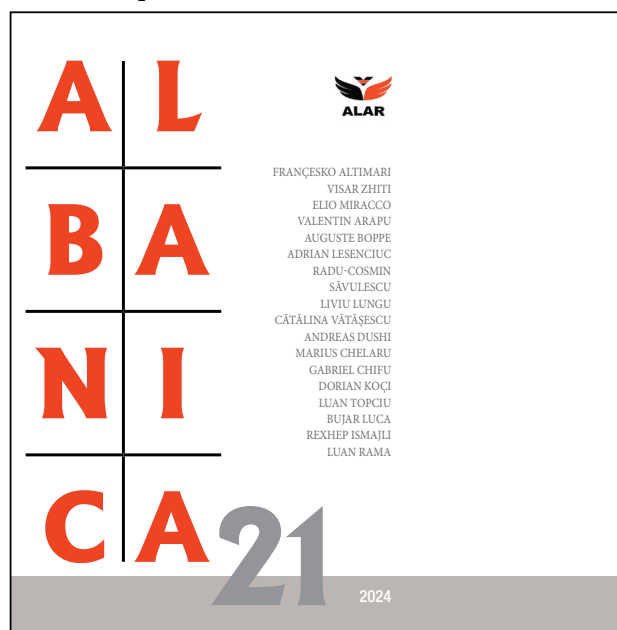

RECENZII

ITINERARIUL ȘTIINȚIFIC ȘI CULTURAL AL REVISTEI ALBANICA,
NR. 21, CRAIOVA, 2024. 246 P.

Revista ALBANICA apare sub auspiciile Asociației Liga Albanezilor din România (ALAR), pe paginile sale fiind publicate articole și studii pe aspecte științifice și culturale. Numărul 21 al revistei include 17 articole elaborate de 16 autori, printre care Luan Topciu cu editorialul *Despre traducere* și un articol dedicat lui Lasgush Poradeci în contextul discursului modern al poeziei albaneze.

Publicația periodică ALBANICA se remarcă prin complexitatea sa conceptuală, diversitate tematică, profunzime spirituală și are, de asemenea, o structură bine gândită, prezentată după cum urmează: Luan Topciu, *Despre traducere* (p. 7-13); Dorian Koçi, *Iluministul Naum Veqilharxhi și conștiința națională* (p. 14-24); Valentin Arapu, *Arta militară și războaiele lui Skanderbeg: interferențe istorice și etnoculturale* (p. 26-42); Auguste Boppe, *Albania și Napoleon (1797-1814) (fragment)* (p. 44-53); Françesko Altimari, *Napoli, un important centru al Renașterii Albanezilor Arbëresh în secolul al XIX-lea* (p. 54-77); Radu-Cosmin Săvulescu, *Un inventar al documentelor privitoare la istoria Albaniei (I)* (p. 78-98); Liviu Lungu, *Schițe de rememorare: o pagină și mai multe de istorie albaneză (XIII)* (p. 100-106); Rexhep Ismajli, *Despre relațiile albanezei cu limba română* (p. 108-117); Cătălina Vătășescu, *Termeni pentru noțiunea de culoare în română și albaneză* (p. 118-124); Gabriel Chifu, *Poezii medalion* (p. 126-147); Andreas Dushi, *Legenda tatuajului* (p. 148-163); Visar Zhiti, *Viitorul*

care a trecut. Când scriitorii sunt și profeți. George Orwell și Ernest Koliqi (p. 164-171); Elio Miracco, *Ce Kadare citim?* (p. 172-195); Adrian Lesenciuc, *Albania în oglinda inteligenței românești* (p. 196-200); Luan Topciu, *Lasgush Poradeci și discursul modern al poeziei albaneze* (p. 202-220); Marius Chelaru, *Mitrush Kuteli în „Convorbiri literare” (I)* (p. 222-231); Luan Rama, *Bujar Luca: Tăcere de necitit și coregrafie vizuală* (p. 232-234); *Rezumate în limba albaneză – Al rezume* (p. 238-246).

Problemele discutate de autori sunt relevante, de interes major, toate fiind raportate la domeniile științei și culturii. În acest context, Luan Topciu apreciază rolul traducerilor și al traducătorilor în cultura națională. Autorul acordă o atenție deosebită traducerii literare – „cea mai complicată și discutată traducere”, care nu se încadrează în noile tehnologii ale inteligenței artificiale, capabilă doar de „traducere mecanică rece, lipsită de esența actului de traducere, care este un act cultural cu amprentă personalizată, și nu doar o transpunere lingvistică” (p. 13).

Tematica istorică este prezentă în articolele lui Dorian Koçi, Auguste Boppe, Françesko Altimari, Radu-Cosmin Săvulescu, Liviu Lungu și al subsemnatului, dezvăluind principalele aspecte ale genului militar al lui Skanderbeg, învingător în majoritatea războaielor purtate cu otomanii. Figura istorică a lui Skanderbeg este remarcabilă: eroul albanez s-a dovedit a fi un talentat strateg militar și un politician abil, calități care i-au adus faima în toată Europa. Personalitatea iluministului și reprezentantului naționalismului albanez Naum Veqilharxhi (1797-1846) apare în cadrul Mișcării de Emancipare Națională a albanezilor și al răscoalei lui Tudor Vladimirescu. Radu-Cosmin Săvulescu a tradus din franceză în română un fragment din *L'Albanie et Napoléon (1797-1814)* a lui Auguste Boppe, lucrare publicată pentru prima dată în 1914 și astfel actualizată în paginile revistei ALBANICA. Françesko Altimari elucidează rolul intelectualilor Arbëresh din Napoli în contextul Renașterii în secolul al XIX-lea. Radu-Cosmin Săvulescu examinează lucrările și autorii care au publicat documente despre istoria Albaniei, menționând numele lui Nicolae Iorga, Lajos Thallóczy, Konstantin Jireček și Milan Šufflay. Liviu Lungu oferă cititorilor câteva pagini de istorie albaneză, nuanțând rolul familiilor Muzaka și Thopia.

De o actualitate deosebită este articolul lui Visar Zhiti, autorul apelând la metoda comparativă în analiza operelor lui George Orwell și Ernest Koliqi, „care au fost profeți ai comunismului, fără să-i trăiască experiența”. Ambii au scris două lucrări fantastice ale viitorului... „transformat în trecut deja”: „1984 – un roman și *Rădăcinile se mișcă* – o dramă”. Ambii scriitori s-au născut în 1903. Romanul lui G. Orwell a fost cunoscut în întreaga lume grație faptului că e scris în limba engleză, ceea ce i-a asigurat răspândirea la nivel mondial, iar drama lui E. Koliqi e scrisă în albaneză, „limba unei țări mici” în care autorul a profetizat căderea comunismului în anii '70 ai secolului XX. Important este că E. Koliqi a „prezis opusul lui Orwell, nu victoria mondială, ci căderea totalitarismului” (p. 167).

Realmente, diversitatea tematică a articolelor publicate pe paginile revistei *ALBANICA* le oferă tuturor celor interesați de istoria și cultura albaneză o veritabilă platformă pentru a învăța, a se documenta și a se familiariza cu cele mai relevante, mai frumoase și fascinante pagini din trecutul și prezentul Albaniei și al comunității albaneze din România. Cvasi importante sunt abordările prin prisma rolului unor personalități notorii care au contribuit pe parcursul istoriei la dezvoltarea științei și culturii albaneze. Autorii care publică articole în revista *ALBANICA* reușesc să îmbine armonios tradițiile cu modernitatea, păstrând intactă autenticitatea vastului patrimoniu cultural creat de albanezi de la origini până în zilele noastre.

Dr. Valentin ARAPU